

Oponentský posudek doktorské disertační práce

**RNDr. Hany Kuželové (Ústav biologie a lékařské genetiky UK 2.LF, školící pracoviště:
Psychiatrická klinika UK 1.LF):
Variabilita tělesného vývoje u dětí s ADHD.**

Překládaná doktorská disertační práce má 198 stran (řádkování 1,5) včetně literatury a příloh, text obsahuje 24 tabulek, 6 obrázků a 9 grafů. Číslovaný seznam literatury zahrnuje 303 citací. Literatura je přiměřená tématu práce a obsahuje zahraniční i české práce k tématu, včetně recentních citací z posledních let. Práce je doplněna přílohou obsahující 7 zahraničních impaktovaných publikací doktoranda se vztahem k tématu.

Téma předložené disertace je klinicky i výzkumně významné, dosavadní studie sledující somatický vývoj dětí s ADHD docházely k rozporným výsledkům a ani jejich interpretace nejsou jednotné. Blíže analyzovat rozpory a doplnit stávající poznatky vlastním výzkumem je nepochybně záslužný odborný úkol.

Disertace přináší nejprve přehledné **teoretické zpracování** problematiky v celkovém rozsahu 109 stran. Po krátkém úvodu následují souhrnné kapitoly o vývoji pojmu ADHD, diagnostických otázkách, etiologii a prevalenci, biologické a genetické variabilitě, jakož i variabilitě tělesného a psychického vývoje u ADHD. V závěrečných kapitolách teoretické části se autorka věnuje stravovacím návykům dětí s ADHD, léčbě ADHD a kontroverzím u ADHD.

Teoretická část je logicky členěna, přehledně zpracována a přináší aktuální poznatky. Z hlediska oponenta lze zmínit jen několik drobných poznámek:

- s.25: autorka uvádí, že „MKN (Mezinárodní klasifikace nemocí) vznikla z dokumentu připraveného v letech 1800“. Nevím, zdali je to překlep, ale první verze MKN se objevila v roce 1900 a současné formální podoby dosáhla až v 6. revizi (1948).
- s.25: autorka uvádí, že „ICD používá název Hyperkinetický syndrom, do něhož zahrnuje následující diagnózy: Porucha pozornosti v dětství bez hyperaktivity, Porucha pozornosti

v dětství s hyperaktivitou, dětská hyperkineze s vývojovým opožděním...apod.“ Není mi jasné, odkud autorka tyto termíny převzala. V oficiálním překladu MKN-10 se píše o Hyperkinetické poruše, která zahrnuje Poruchu aktivity a pozornosti, Hyperkinetickou poruchu chování, Jiné hyperkinetické poruchy a Hyperkinetickou poruchu nespecifikovanou.

- s.55 – 64: velmi pěkný a čtivý přehled genetické problematiky ADHD, který by si zasloužil samostatnou publikaci v některém českém psychiatrickém nebo pediatrickém časopise.
- s.74, tab.5: zde by bylo bývalo užitečné uvést, zdali uváděné výsledky byly významné či nikoli, podobně jak to autorka učinila v tabulce 4.
- s.86: formulace „ADHD v dospělosti se může manifestovat různými způsoby a rozličnými symptomy – od neurotických poruch přes odchylky v osobnosti až k hraniční psychotické psychopatologii“ je nepřesná. ADHD se nemůže manifestovat jinými diagnózami, může se jimi ale komplikovat.

Výzkumná část práce zahrnuje dvě samostatné studie o celkovém rozsahu 57 stran.

V první studii se autorka zaměřila na porovnání tělesných parametrů u dětí s ADHD medikovaných metylfenidátem, u dětí s ADHD nemedikovaných a u dětí kontrolní skupiny. Nalezla zejména, že děti s ADHD jako celek dosahují průměrně nižší tělesné výšky než děti kontrolní, medikované děti mají průměrnou tělesnou výšku nižší než děti nemedikované. Naopak nemedikované děti s ADHD mají nejvyšší hodnoty tělesné hmotnosti a nejnižší pak děti medikované. Ve druhé studii se výzkum zaměřil na pohybovou aktivitu a stravovací návyky u dětí s ADHD ve srovnání s kontrolami. Výsledky poukázaly na nižší pravidelnou pohybovou aktivitu dětí s ADHD a specifické rozdíly ve stravovacích návycích.

Autorka ve výzkumné části disertace splnila cíle, které si vytknula. Přinesla nové poznatky týkající se tělesných parametrů, pohybové aktivity a stravovacích návyků u české populace dětí s ADHD.

Z hlediska oponenta lze zmínit jen jednu metodologickou poznámku:

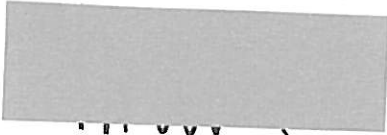
- s.138: navzdory maximální metodologické důkladnosti autorky, která zasluhuje pochvalu, jsem nikde nenalezl údaj, zda se mezi třemi výzkumnými skupinami (ADHD med., ADHD nemed., kontroly) nelišil průměrný věk probandů.

DOTAZY K DISERTACI:

1. Rozumím tomu, proč autorka počítala v první studii rozdíly mezi skupinami na základě Z-skorů. Lze teoreticky odhadnout, jak by se změnila významnost výsledků, pokud by statistické výpočty byly prováděny s absolutními hodnotami?
2. Mohla by autorka uvést (za předpokladu, že by kvůli tomu nemusela přepočítávat celou práci), jaké byly v první studii absolutní rozdíly ve výšce a hmotnosti mezi třemi výzkumnými skupinami (ADHD med., ADHD nemed., kontroly)? Pro představu o praktickém významu jejích nálezů by to bylo velmi užitečné.

Práce vynikajícím způsobem splňuje požadavky kladené na doktorské disertační práce. Doporučuji předloženou disertaci k obhajobě v předložené podobě. Doktorandka prokázala nesporné předpoklady k samostatné tvořivé vědecké práci. Na základě úspěšné obhajoby doporučuji udělit RNDr. Haně Kuželové akademický titul doktora (ve zkratce Ph.D.) podle §47 Zákona o vysokých školách č. 111/1998 Sb.

V Praze, 7.6.2013

prof. MUDr. Michal Hrdlička, CSc.